Overzicht en inzicht congestiemaatregelen ACM (versie 11 november 26)

Ons kenmerk : ACM/INT/1079440
Datum (geüpdatet) : 11 November 26

Inleiding

Door elektrificatie en het groeiende aandeel hernieuwbare energie in de energiemix groeit de vraag naar elektriciteitstransport. Mede hierdoor ontstaat er op verschillende punten in het elektriciteitssysteem een tekort aan transportcapaciteit. Dit noemen we netcongestie.

De ACM neemt allerlei maatregelen om netcongestie en de gevolgen hiervan te beperken. Daarnaast ziet de ACM erop toe dat systeembeheerders zich aan die maatregelen houden, zie bijvoorbeeld de verbeteropdracht die de ACM aan netbeheerders heeft opgelegd.

De ACM ontvangt graag signalen als bedrijven tegen belemmeringen aanlopen met betrekking tot de maatregelen tegen netcongestie. Dit kan door een mail te sturen naar netcongestie@acm.nl. Deze signalen kan de ACM gebruiken in haar toezicht en bij het maken van nieuwe maatregelen.

Met deze publicatie geeft de ACM een overzicht van de verschillende maatregelen die zijn of worden getroffen om netcongestie te beperken.

Inhoudsopgave

1 Totaaloverzicht maatregelen 3

2 Flexibele contracten 4
2.1 Alternatief transportrecht volledig variabel (alle systemen) 4
2.2 Alternatief transportrecht tijdsduurgebonden (transmissiesysteem) 4
2.3 Alternatief transportrecht tijdsblokgebonden (distributiesysteem) 5
2.4 Groepstransportovereenkomsten 5
2.5 Cable pooling 5
2.6 Gesloten systemen 5

3 Tarieven 7
3.1 Tijdsafhankelijke tarieven (transmissiesysteem) 7
3.2 Tijdsafhankelijke tarieven voor netgebruikers met een grote aansluiting op het distributiesysteem 7
3.3 Tijdsafhankelijke tarieven voor netgebruikers met een kleine aansluiting 7
3.4 Invoedingstarief 8

4 Omgaan met schaarste 9
4.1 Gebruik op tijd of raak het kwijt (GOTORK) 9
4.2 Overschrijding gecontracteerd transportvermogen 9
4.3 Maatschappelijk prioriteren 9
4.4 Aansluittermijnen voor netgebruikers met grote aansluitingen 10
4.5 Aansluittermijnen voor netgebruikers met kleine aansluitingen 10
4.6 Real time interface 10

5 Congestiemanagement 11
5.1 Redispatch 11
5.2 Capaciteitssturingscontracten (CSC) 11
5.3 Congestie-onderzoek 12
5.4 Deelnameplicht 12
5.5 Standaardisering contracten 13

6 Verkenningen en experimenten 14
6.1 Energievolumegebonden transportrecht 14
6.2 Standaardvergoeding congestiemanagement hernieuwbaar 14
6.3 Experimenteerruimte groepstransportovereenkomsten 14

7 Begrippen 15

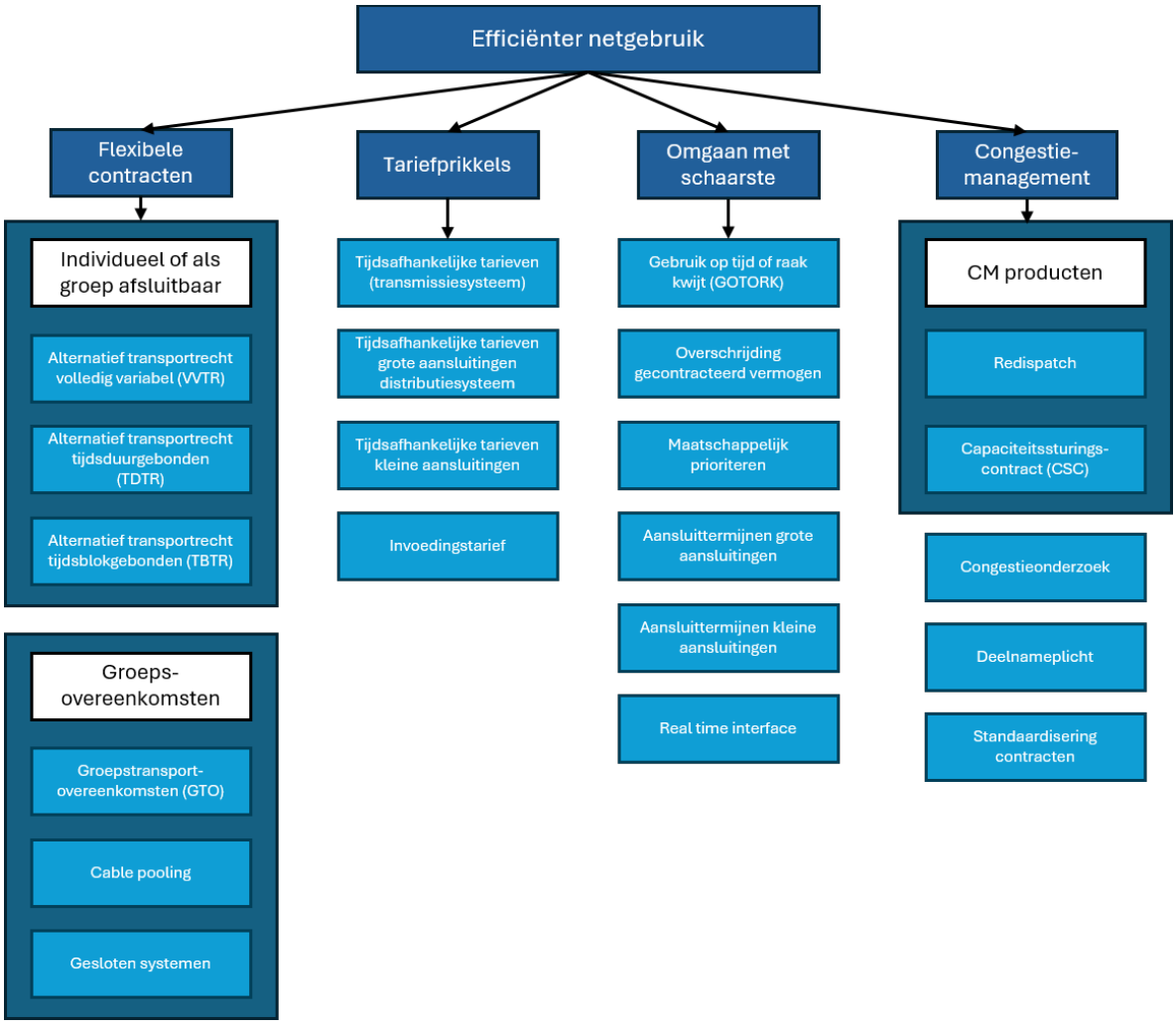
8 Afkortingen 17

1 Totaaloverzicht maatregelen

Door te zorgen dat er goede afspraken worden gemaakt tussen systeembeheerders en -gebruikers, kan het systeem efficiënter worden gebruikt en daarmee de congestieproblematiek worden verlicht. Er zijn vier categorieën maatregelen:

- Aanbieden van flexibele contractvormen (individueel of als groep) en groepsovereenkomsten;
- Verschil in tarieven om gebruik tijdens pieken af te remmen en tijdens de daluren aantrekkelijker te maken;
- Regelgeving voor afnemers en systeembeheerders waarmee rekening wordt gehouden met schaarste in het elektriciteitssysteem;
- Maatregelen om het voor distributie- en transmissiesysteembeheerders (DSB en TSB) mogelijk te maken effectief congestiemanagement toe te passen om zo fysieke congestie op te lossen.

Overzicht

De genoemde maatregelen zijn deels al in werking, en deels in voorbereiding. Naast deze maatregelen blijft ACM op tal van vlakken bezig om te onderzoeken of er aanvullende mogelijkheden zijn om op effectieve wijze netcongestie te bestrijden. Hiervoor lopen diverse verkenningen en experimenten.

2 Flexibele contracten

Flexibele contracten gaat over de mogelijkheid om te kiezen voor alternatieve transportrechten (contractvormen) voor een nieuwe afnemer of een afnemer die wil uitbreiden. Dit kan met name uitkomst bieden in het geval dat niet alle gewenste transportrechten kunnen worden verkregen. Dit gaat over contracten die een individuele afnemer of groep afnemers kan afsluiten met de systeembeheerder.

Het gaat over de volgende maatregelen:

- **Alternatieve transportrechten**
  Met alternatieve transportrechten wordt de beperkte ruimte in het systeem beter benut. Ook is het voor de systeembeheerder soms wel mogelijk een alternatief transportrecht te vergeven wanneer er voor een vast transportrecht geen ruimte meer is. Er zijn drie alternatieve transportrechten.
  - Volledig variabel transportrecht (transmissie- en distributiesysteembeheerders)
  - Tijdsduurgebonden transportrecht (transmissiesysteembeheerder)
  - Tijdsblokgebonden transportrecht (distributiesysteembeheerders)
- **Groepsovereenkomsten**
  Naast alternatieve transportrechten zijn er ook opties om transportrechten als groep te verkrijgen. Hiervoor zijn meerdere mogelijkheden.
  - Groepstransportovereenkomsten
  - Cable pooling
  - Gesloten systemen

2.1 Alternatief transportrecht volledig variabel (alle systemen)

Omschrijving:	Het volledig variabel transportrecht geeft de aangeslotene recht op transport gedurende de uren dat er voldoende transportcapaciteit beschikbaar is. De systeembeheerder laat uiterlijk een dag van te voren weten op welke momenten en hoeveel van transportcapaciteit de aangeslotene kan gebruiken. Het tarief voor deze vorm van transportrecht is ongeveer 50% lager dan bij het normale transportrecht. Voor meer informatie zie het codebesluit non-firm ATO.
Voor wie:	Aanvragers voor transportrechten in een congestiegebied
Type maatregel:	Keuze voor aanvragers
Status:	In werking per 31 januari 2024, uiterlijk 1 februari 2025 is de systeembeheerder verplicht het aan te bieden in congestiegebieden. Het besluit om dit ook buiten congestiegebieden aan te kunnen bieden wordt in 2026 gepubliceerd.

2.2 Alternatief transportrecht tijdsduurgebonden (transmissiesysteem)

Omschrijving:	Het tijdsduurgebonden transportrecht geeft de aangeslotene recht op transport op het transmissiesysteem gedurende minimaal 85% van de uren op jaarbasis. De systeembeheerder laat uiterlijk een dag van tevoren weten of er gedurende bepaalde uren geen gebruik kan worden gemaakt van het transportrecht omdat er onvoldoende capaciteit beschikbaar is. Het tarief voor deze vorm van transportrecht is ongeveer 50% lager dan bij het normale transportrecht. Voor meer informatie zie het codebesluit alternatieve transportrechten.
Voor wie:	(Flexibele) netgebruikers met een grote aansluiting (of aanvraag daarvoor) op het transmissiesysteem
Type maatregel:	Keuze voor aanvragers
Status:	In werking per 1 april 2025, uiterlijk 1 oktober 2025 op alle plekken beschikbaar

2.3 Alternatief transportrecht tijdsblokgebonden (distributiesysteem)

Omschrijving:	Het tijdsblok gebonden transportrecht geeft de aangeslotene recht op transport binnen de met de distributiesysteembeheerder afgesproken tijdsblokken. Het tarief voor deze vorm van transportrecht is lager dan bij het normale transportrecht; de aangeslotene betaalt alleen voor de gecontracteerde uren. Voor meer informatie zie het codebesluit alternatieve transportrechten.
Voor wie:	(flexibele) netgebruikers met een grote aansluiting (of aanvraag daarvoor) bij een distributiesysteembeheerder
Type maatregel:	Keuze voor aanvragers
Status:	In werking per 1 april 2025

2.4 Groepstransportovereenkomsten

Omschrijving:	De groepstransportovereenkomst maakt het mogelijk om met meerdere netgebruikers met een grote aansluiting samen één transportovereenkomst af te sluiten met de systeembeheerder. Hiermee kunnen bedrijven transportcapaciteit delen met elkaar terwijl ze hun eigen aansluiting behouden. Aangeslotenen kunnen zelf onderling bepalen hoe ze deze transportcapaciteit gebruiken. Door deze lokale afstemming kan het bestaande systeem efficiënter worden benut en ontstaat er groeiperspectief voor deelnemende bedrijven, ondanks netcongestie. Voor meer informatie zie Codebesluit groepstransportovereenkomst.
Voor wie:	Systeembeheerders en een groep aangeslotenen met een grote aansluiting
Type maatregel:	Keuze voor een groep aanvragers, verplichting voor de systeembeheerders
Status:	In werking per 1 januari 2026

2.5 Cable pooling

Omschrijving:	Bij cable pooling delen maximaal 4 partijen één aansluiting. Dit is toegestaan voor alle type installaties. Zij dienen binnen de toegestane transportcapaciteit van de aansluiting te blijven. Door cable pooling wordt de aansluiting beter benut. Ook bespaart het mogelijk aansluittijd en aansluitkosten. De systeembeheerder moet akkoord gaan met cablepooling en cablepooling moet bij de ACM gemeld worden. Zie ook: verruiming cable pooling.
Voor wie:	(Groep) aangeslotenen met een aanvraag voor een aansluitcapaciteit van meer dan 100 KVA en die zich in elkaars onmiddellijke nabijheid bevinden
Type maatregel:	Keuze voor aanvragers, verplichting voor de systeembeheerders
Status:	In werking per 9 juli 2022, uitgebreid per 1 januari 2026

2.6 Gesloten systemen

Omschrijving:	Als er op een stelsel van leidingen twee of meer aangeslotenen zijn, en er is geen sprake van een directe lijn of van cable pooling, dan is er sprake van een elektriciteitssysteem. Om een eigen elektriciteitssysteem in eigendom en beheer te mogen hebben, moet u een erkenning voor een gesloten systeem aanvragen bij de ACM. De eisen waaraan u moet voldoen om een eigen systeem als gesloten systeem te laten erkennen kunt u vinden op het Aanvraagformulier erkenning gesloten systeem. Als u een gesloten systeem in eigendom heeft, dan moet u daarvoor ook een beheerder door de ACM laten aanwijzen. Dat kan de eigenaar zijn, maar dat kan ook een andere partij zijn. Een gesloten systeem is over het algemeen met één aansluitpunt aangesloten op het openbare systeem. Voor deze aansluiting op het openbare systeem heeft de gesloten systeembeheerder een aansluit- en transportovereenkomst met de distributie- of transmissiesysteembeheerder gesloten. De gesloten systeembeheerder is vervolgens verantwoordelijk voor het beheer van de leidingen en voor het transport van elektriciteit naar de aangeslotenen op het gesloten systeem. Tussen

	een aangeslotene op het gesloten systeem en de gesloten systeembeheerder wordt een eigen aansluit- en transportovereenkomst gesloten.
Voor wie:	Marktpartijen en beheerders van gesloten systemen
Type maatregel:	Keuze voor aangeslotenen op een gesloten systeem, verplichting voor de systeembeheerders
Status:	Op verzoek bij de ACM

3 Tarieven

Verschillen in tarieven hebben als doel afnemers te stimuleren om het verbruiksprofiel te veranderen. Dit kan bijvoorbeeld door het verbruik tijdens daluren goedkoper te maken.

Het betreft de volgende maatregelen:

- Tijdsafhankelijke tarieven (transmissiesysteem)
- Tijdsafhankelijke tarieven voor netgebruikers met een grote aansluiting op het distributiesysteem
- Tijdsafhankelijke tarieven voor netgebruikers met kleine aansluitingen
- Invoedingstarief

3.1 Tijdsafhankelijke tarieven (transmissiesysteem)

Omschrijving:	Deze regeling zorgt voor een stimulans om het systeem minder gedurende piekuren te gebruiken en meer gedurende daluren. Aangeslotenen op het transmissiesysteem die piekuren mijden betalen hierdoor een lager transporttarief dan aangeslotenen die dat niet doen. Als aangeslotenen hun netgebruik deels verplaatsen naar daluren, wordt er efficiënter gebruik gemaakt van het systeem. Hierdoor ontstaat ruimte op het systeem om nieuwe partijen aan te sluiten. Voor meer informatie zie het codebesluit tijdgebonden transporttarieven hoogspanningsnetten.
Voor wie:	Netgebruikers met een grote aansluiting en de transmissiesysteembeheerder
Type maatregel:	Tariefprikkel voor aangeslotenen
Status:	In werking per 1 januari 2025

3.2 Tijdsafhankelijke tarieven voor netgebruikers met een grote aansluiting op het distributiesysteem

Omschrijving:	Tijdsafhankelijke tarieven zorgen voor een stimulans om het systeem minder in piekuren te gebruiken en meer in daluren; netgebruikers met een grote aansluiting die piekuren mijden gaan een lager transporttarief betalen zij die dat niet doen. Door slim netgebruik te stimuleren hoeft er minder geïnvesteerd te worden en wordt de stijging van de systeemkosten beperkt. Ook kan er doordat netgebruikers met een grote aansluiting hun netgebruik deels verplaatsen naar daluren, ruimte ontstaan op het systeem om nieuwe partijen aan te sluiten. Tijdsafhankelijke tarieven zijn al ingevoerd voor netgebruikers met een grote aansluiting die aangesloten zijn op het transmissiesysteem, met deze maatregel wordt dit uitgebreid naar het distributiesysteem. De ACM heeft recent het formele codevoorstel van de systeembeheerders ontvangen en wil eind 2026 of begin 2027 een definitief besluit nemen.
Voor wie:	Netgebruikers met een grote aansluiting en distributiesysteembeheerders
Type maatregel:	Tariefprikkel voor aangeslotenen
Status:	In voorbereiding

3.3 Tijdsafhankelijke tarieven voor netgebruikers met een kleine aansluiting

Omschrijving:	Netgebruikers met kleine aansluitingen (huishoudens en kleine ondernemingen) betalen op dit moment een tarief afhankelijk van de capaciteit van de aansluiting, niet van het daadwerkelijke gebruik van het systeem. Vrijwel alle huishoudens betalen hierdoor hetzelfde tarief. Door elektrificatie nemen de verschillen in netgebruik tussen huishoudens sterk toe. Om de verdeling van de kosten eerlijk te houden en slim netgebruik te stimuleren, wordt er gewerkt aan een nieuw stelsel met een tarief dat verbruiksafhankelijk en tijdsafhankelijk is. Tijdsafhankelijke

	tarieven zorgen voor een stimulans om het systeem minder in de piekuren te gebruiken en meer in de daluren; voor het laden van een elektrische auto in de nacht gaat bijvoorbeeld een lager transporttarief gelden dan tijdens de avondpiek. Door slim netgebruik te stimuleren hoeft er minder geïnvesteerd te worden en wordt de stijging van de systeemkosten beperkt. De ACM heeft recent het formele codevoorstel van de systeembeheerders ontvangen en wil eind 2026 of begin 2027 een definitief besluit nemen.
Voor wie:	Netgebruikers met kleine aansluitingen (huishoudens en kleine ondernemingen) en distributiesysteembeheerders
Type maatregel:	Kostenverdeling/tariefprikkel voor netgebruikers met kleine aansluitingen
Status:	In voorbereiding

3.4 Invoedingstarief

Omschrijving:	Op dit moment betalen alleen afnemers transportkosten. Met de invoering van een transporttarief voor invoeders (invoedingstarief) verandert dit en dragen ook invoeders zoals elektriciteitscentrales, zonneparken, opslagpartijen en windparken op een eerlijke manier bij aan de stijgende systeemkosten. Een invoedingstarief biedt daarnaast de optie tot het geven van tariefprikkels aan invoeders om het systeem efficiënter te gebruiken. Voor meer informatie zie de publicatie van de ACM over voorbereiding invoedingstarief.
Voor wie:	Systeembeheerders en invoeders
Type maatregel:	Kostenverdeling voor invoeders
Status:	In voorbereiding

4 Omgaan met schaarste

Dit gaat over regelgeving omtrent het transportrecht van aangeslotenen. Gelet op de schaarse transportcapaciteit is het van belang dat het vergeven gecontracteerde transportrecht optimaal wordt benut en het toekomt aan degene die het nodig heeft. Ook gaat het over maatregelen die niet zozeer gericht zijn op het verlichten of oplossen van netcongestie, maar zien op aanvullende regelgeving, gegeven dat er (lokaal) congestie is.

Het betreft zes maatregelen:

- Gebruik op tijd of raak het kwijt (GOTORK)
- Overschrijding gecontracteerd vermogen (leidt niet tot nieuwe transportrechten)
- Maatschappelijk prioriteren
- Aansluittermijnen voor netgebruikers met grote aansluitingen
- Aansluittermijnen voor netgebruikers met kleine aansluitingen
- Real time interface

4.1 Gebruik op tijd of raak het kwijt (GOTORK)

Omschrijving:	Afnemers die meer capaciteit gecontracteerd hebben dan dat ze daadwerkelijk verbruiken, worden verzocht de capaciteit die ze niet verbruiken terug te geven. Het is voor systeembeheerders mogelijk om door aangeslotenen onnodig gecontracteerd transportvermogen te beperken en beschikbaar te stellen aan andere netgebruikers. Voor meer informatie zie het codebesluit niet gebruikte transportrechten.
Voor wie:	Netgebruikers met een grote aansluiting en distributiesysteembeheerders
Type maatregel:	Normerend
Status:	In werking per 26 april 2024

4.2 Overschrijding gecontracteerd transportvermogen

Omschrijving:	Bij overschrijding van het gecontracteerd transportvermogen (GTV) wordt deze voor netgebruikers met een grote aansluiting in een congestiegebied niet meer automatisch verhoogd. Wanneer netgebruikers met een grote aansluiting meer transportrechten willen bovenop het al gecontracteerde transportvermogen dienen zij daarvoor een aanvraag te doen bij de systeembeheerder. Het beoogd effect is een eerlijkere verdeling van de beschikbare transportcapaciteit. Voor meer informatie zie het codebesluit gecontracteerd transportvermogen.
Voor wie:	Netgebruikers met een grote aansluiting
Type maatregel:	Normerend
Status:	In werking per 26 april 2025

4.3 Maatschappelijk prioriteren

Omschrijving:	Op basis van het prioriteringskader moeten systeembeheerders in congestiegebieden voortaan voorrang geven bij het toekennen van transportcapaciteit aan transportverzoeken die een groot algemeen belang dienen en waarvoor prioriteit is aangevraagd. Er zijn 3 prioriteringscategorieën: 1) zogenoemde congestie-verzachters, zoals batterijsystemen die zorgen dat er meer capaciteit bij komt voor andere gebruikers; 2) veiligheid met als voorbeelden defensie, politie en ziekenhuizen; en 3) meerdere basisbehoeften zoals woningbouw en onderwijs. Voor meer informatie zie het Codebesluit prioriteringsruimte transportverzoeken 2025 | ACM dat per 31 december 2025 in werking is getreden (zie Rectificatie ingangsdatum Codebesluit prioriteringsruimte transportverzoeken 2025 | ACM)

Voor wie:	Netgebruikers met kleine of grote aansluitingen, de transmissiesysteembeheerder en distributiesysteembeheerders
Type maatregel:	Keuze voor aanvragers, verplichting voor de systeembeheerders
Status:	In werking per 31 december 2025

4.4 Aansluittermijnen voor netgebruikers met grote aansluitingen

Omschrijving:	Voor netgebruikers met een grote aansluiting voert de systeembeheerder eerst een analyse van de werkzaamheden uit en naar aanleiding hiervan bedraagt de aansluittermijn 26 weken, 52 weken of zelfs langer indien nodig. Beoogd doel is om voor alle partijen duidelijkheid te creëren over de te doorlopen processen. Voor meer informatie zie het codebesluit aansluittermijnen grote aansluitingen elektriciteit.
Voor wie:	Netgebruikers met een grote aansluiting en systeembeheerders
Type maatregel:	Normerend
Status:	In werking per 1 januari 2025

4.5 Aansluittermijnen voor netgebruikers met kleine aansluitingen

Omschrijving:	Voor netgebruikers met een kleine aansluiting geldt voor aansluiting op het systeem nu dat dit binnen een *redelijke termijn* moet gebeuren. De ACM is bezig met een codewijziging om invulling te geven aan deze redelijke termijn.
Voor wie:	Netgebruikers met kleine aansluitingen en systeembeheerders
Type maatregel:	Normerend
Status:	In voorbereiding

4.6 Real time interface

Omschrijving:	Middels de real time interface kunnen systeembeheerders het invoedingsvermogen van opwek- en opslaginstallaties snel en precies aansturen. De systeembeheerder mag het invoedingsvermogen verlagen waardoor in real time congestie kan worden verholpen. Dit draagt bij aan een veilige bedrijfsvoering van het systeem. Voor meer informatie zie het codebesluit real time interface.
Voor wie:	opwek- en opslaginstallaties van 1 MW of groter
Type maatregel:	Normerend
Status:	In werking per 26 april 2025

5 Congestiemanagement

Als er in een gebied sprake is van netcongestie dient de systeembeheerder congestiemanagement toe te passen. Door de toepassing van congestiemanagement kan in deze gebieden fysieke congestie verholpen worden en kan er meer transportcapaciteit vergeven worden.

Om congestiemanagement mogelijk te maken zijn verschillende maatregelen geformuleerd:

- **Congestiemanagement (CM) producten**
  Voor het oplossen van fysieke congestie zet de systeembeheerder congestiemanagement producten in (redispatch en capaciteitssturingsscontract). Deze producten worden door aangeslotenen aangeboden aan de systeembeheerders. Om zoveel mogelijk marktgebaseerd aanbod te ontsluiten, kan de systeembeheerder soms ook de deelnameplicht inzetten. Als de systeembeheerder te weinig marktgebaseerd aanbod van congestiemanagement producten heeft ontvangen kan de systeembeheerder redispatch ook **niet-marktgebaseerd** afroepen. Daarnaast kan een systeembeheerder een **marktrestrictie** opleggen als deze na het oplossen van voorziene congestie voorziet dat er opnieuw fysieke congestie kan ontstaan in dat deelsysteem. De verschillende congestiemanagement producten zijn:
  - Redispatch
  - Capaciteitssturingscontract (CSC)
- **Overige maatregelen**
  - Congestie-onderzoek
  - Deelnameplicht
  - Standaardisering contracten

5.1 Redispatch

Omschrijving: Als een aangeslotene het product redispatch wil aanbieden aan de systeembeheerder dient deze zich eerst aan te sluiten bij een **Congestie Service Provider (CSP)** en de aansluiting te laten **prekwalificeren**. Een bieding redispatch houdt in dat een aangeslotene, via diens CSP, aanbiedt om tegen een bepaalde vergoeding op een bepaalde locatie op- of af te regelen ten opzichte van diens **prognosegegevens**. Als systeembeheerders een bieding redispatch afroepen achter een knelpunt, roepen zij op een andere plek in het land een gelijke hoeveelheid vermogen af. Redispatch verschuift daarmee het vermogen van de ene locatie (achter een knelpunt), naar een andere locatie. Daarmee maakt het product redispatch het mogelijk voor de systeembeheerders om fysieke congestie te verhelpen. Een bieding redispatch dient aan enkele voorwaarden te voldoen. Zie voor meer info Voorbeeldcontracten en vergoedingen | Partners in Energie.

Voor wie: Systeembeheerders en aangeslotenen met een aansluiting boven de 100 kW

Type maatregel: Optie voor aangeslotenen tot aanbieden aan de systeembeheerder (aangeslotenen kan onder de deelnameplicht ook verplicht worden dit product aan te bieden)

Status: In werking met nieuwe voorwaarden per november 2022. In 2026 komt er een nieuwe versie van het redispatch-contract.

5.2 Capaciteitssturingscontracten (CSC)

Omschrijving: Systeembeheerders kunnen met het capaciteitssturingscontract vrijwillig afspraken maken met aangeslotenen om hun gebruik van het systeem te beperken én om het systeem te gebruiken in de tegengestelde richting van de congestie. Dit betekent dat systeembeheerders in afname-congestiegebieden meer mogelijkheden hebben om fysieke congestie op te lossen. Hierbij kan worden gedacht aan het vragen van aangeslotenen die eigen opwek of een

	batterij-opslagsysteem hebben om tegen een vergoeding stroom in te voeden op momenten van afname-congestie. Daarmee verruimt het capaciteitssturingscontract de mogelijkheden van de systeembeheerder om met fysieke congestie om te gaan. Zie ACM publiceert codebesluit capaciteitssturingscontract | ACM.
Voor wie:	Systeembeheerders en aangeslotenen (al dan niet in groepsverband)
Type maatregel:	Optie voor aangeslotenen tot het aanbieden aan de systeembeheerder
Status:	In werking sinds december 2025

5.3 Congestie-onderzoek

Omschrijving:	Als de systeembeheerder voorziet dat de beschikbare transportcapaciteit de gevraagde transportcapaciteit structureel overschrijdt roept de systeembeheerder een **congestiegebied** af en start deze met een congestie-onderzoek. Door congestie-onderzoeken brengt de systeembeheerder de grootte en duur van de verwachte congestie in kaart. Daarnaast onderzoekt deze de mogelijkheden om congestiemanagement (producten) toe te passen. Tijdens het congestie-onderzoek onderzoekt de systeembeheerder de mogelijkheden om in samenwerking met aangeslotenen in het congestiegebied momenten van fysieke congestie samen op te lossen. Gedurende een congestie-onderzoek hoeft de systeembeheerder geen verzoeken voor transportcapaciteit te honoreren. De systeembeheerder publiceert de uitkomsten van het onderzoek in het congestierapport. Het wordt dan ook duidelijk hoeveel partijen erbij kunnen op het systeem. De systeembeheerder mag partijen alleen weigeren indien de **financiële of technische grens** is bereikt. Voor het uitvoeren van het congestie-onderzoek heeft de systeembeheerder bepaalde **termijnen**. Dankzij een nieuwe definitie van **regelbaar vermogen** wordt er méér flexibiliteit geïdentificeerd. Voor meer informatie zie het codebesluit herziening regels congestiemanagement.
Voor wie:	Systeembeheerders (distributie en transmissie)
Type maatregel:	Verplichting tot uitvoeren congestie-onderzoek indien de systeembeheerder structurele congestie voorziet en voorwaarde voordat de systeembeheerder aanvragen voor transportcapaciteit mag weigeren
Status:	In werking, met de nieuwe definitie van regelbaar vermogen, financiële en technische grens en met termijn, per 19 april 2024

5.4 Deelnameplicht

Omschrijving:	Voor systeembeheerders is het soms lastig om in congestiegebieden voldoende vrijwillig aanbod van congestiemanagementproducten tot hun beschikking te krijgen om daarmee op een gewenste manier congestiemanagement toe te kunnen passen. Met de deelnameplicht worden partijen verplicht een aanbod te doen waardoor systeembeheerders meer (zekerheid) van voldoende biedingen van congestiemanagement producten hebben. De aangeslotene kan zelf bepalen welke vergoeding hij verlangt voor het beschikbaar stellen van de flexibiliteit. De systeembeheerder geeft bij de inzet van de deelnameplicht aan of de verplichting geldt voor invoeding en/of voor afname en welk(e) congestiemanagementproduct(en) aangeboden moet(en) worden door de aangeslotene. Systeembeheerders kunnen de deelnameplicht inzetten in een congestiegebied voor marktpartijen of voor gesloten systemen, beide met een aansluiting van 1 MW of hoger. Bij gesloten systemen gaat het om een verplichting voor de beheerder van een gesloten systeem tot het doen van een aanbod voor congestiemanagement producten, en niet op de aangeslotenen van het gesloten systeem. Voor meer informatie zie het codebesluit verplichte deelname GDS aan congestiemanagement. Voor meer informatie zie het codebesluit verplichting aanbieden congestiemanagementdiensten.

Voor wie:	Netgebruikers met een grote aansluiting boven de 1 MW in een congestiegebied en gesloten systemen met een aansluiting op het openbare systeem boven de 1 MW in een congestiegebied
Type maatregel:	Verplichting voor aangeslotenen
Status:	In werking per november 2022 voor aangeslotenen, sinds 20 februari 2024 ook in werking voor gesloten systemen, en per augustus 2024 is de verduidelijking in werking voor aangeslotenen vanaf 1 MW

5.5 Standaardisering contracten

Omschrijving:	Voor het (verplicht) aanbieden van congestiemanagement producten aan de systeembeheerders kunnen contracten met de systeembeheerder worden afgesloten. Het opstellen van contracten voor congestiemanagementdiensten en de daarbij horende vergoeding is een tijdrovend proces. Standaardisering van deze contracten maakt het eenvoudiger en sneller om tot een contract te komen. Het standaardcontract voor redispatch is gepubliceerd op de website partnersinenergie.nl. Marktpartijen hebben de keuze om voor dit standaardcontract te gaan, of om samen met de systeembeheerder tot een ander contract te komen.
Voor wie:	Systeembeheerders en aangeslotenen
Type maatregel:	Keuze voor aangeslotenen
Status:	In werking

6 Verkenningen en experimenten

Naast de genoemde maatregelen is ACM op tal van vlakken bezig om te onderzoeken of er aanvullende mogelijkheden zijn om op effectieve wijze netcongestie te bestrijden. Hiervoor lopen verkenningen en experimenten. De ACM staat het toe dat afnemers experimenteren met mogelijkheden die nog niet standaard zijn. Dat gebeurt in nauw overleg met de systeembeheerder, die daarvan melding moet maken bij de ACM. Een experiment kan de opmaat zijn voor een nieuwe standaardmogelijkheid of juridisch worden geborgd door een ontheffingsaanvraag in te dienen.

Een aantal voorbeelden hiervan zijn:

6.1 Energievolumegebonden transportrecht

De ACM heeft Liander in december 2024 een ontheffing verleend om 5 jaar lang te experimenteren met twee alternatieve transportrechten. Het gaat om een variabel transportrecht dat ook aangeboden mag worden in gebieden waar (nog) geen tekort aan transportcapaciteit is en om een energievolumegebonden transportrecht. Dit is een contract waarbij de afnemer iedere dag een afgesproken volume energie mag afnemen, maar waarbij de systeembeheerder op basis van de beschikbare capaciteit bepaalt wanneer dat gebeurt. Voor meer informatie: zie het nieuwsbericht van de ACM en de publicatie van de ontheffing.

6.2 Standaardvergoeding congestiemanagement hernieuwbaar

Momenteel wordt geëxperimenteerd om te bezien of standaardcontracten tussen systeembeheerder en nieuwe wind- en zonneparken het proces van onderhandeling kunnen versnellen. Deze standaardcontracten bevatten een prijsformule en een gemaximeerde vergoeding voor het tijdelijk afschakelen van productie. Een nieuw wind- of zonnepark heeft de keuze gebruik te maken van dit standaardcontract maar kan ook kiezen om individueel met de systeembeheerder te onderhandelen over een contract. Systeembeheerders waarborgen ook dat zij voor producenten die individueel willen onderhandelen capaciteit beschikbaar houden op het net. Zie ACM: Netbeheerders mogen blijven werken met standaardcontracten voor wind- en zonneparken.

6.3 Experimenteerruimte groepstransportovereenkomsten

Binnen het besluit voor groepstransportovereenkomsten heeft de ACM ruimte gelaten voor experimenten. Aangeslotenen en de systeembeheerder kunnen, voor zover de systeembeheerder dit aanbiedt, in bepaalde samenstellingen groepstransportovereenkomsten afsluiten om onderzoek te doen naar de mogelijkheid om deze samenstellingen in de toekomst breder mogelijk te maken. Deze experimenteerruimte is wenselijk om op kleine schaal praktijkervaring op te doen met initiatieven die bijdragen aan de doorontwikkeling van het product groepstransportovereenkomst.

7 Begrippen

- Congestie service provider

Een CSP is de tussenpartij tussen aangeslotenen en de systeembeheerders. Een CSP biedt namens de aangeslotenen congestiemanagement producten aan, aan de systeembeheerders. Dit kan door vrije biedingen op GOPACS, of met een tussen de CSP en systeembeheerder overeengekomen contract. Als de systeembeheerder een bieding van de CSP afroept dient de CSP de transportcapaciteit van de aangeslotenen aan te laten passen.

- Prekwalificatie

De assets waarmee een marktpartij congestiemanagementdiensten wil aanbieden moeten geprekwalificeerd worden. Tijdens het prekwalificatieproces wordt beoordeeld of een marktpartij in staat is om de congestiemanagementdiensten overeenkomstig specificaties te leveren.

- Prognosegegevens

Geplande hoeveelheid elektriciteit dat getransporteerd dient te worden. Iedere markpartij met een GTV boven de 1 MW is verplicht dagelijks voor de dag vooruit zijn prognosegegevens met de systeembeheerder te delen.

- Congestiegebied

Een congestiegebied is een gebied waar de betreffende systeembeheerder een structureel tekort aan beschikbare transportcapaciteit voorziet. Dat betekent dat de systeembeheerder voorziet dat er in de toekomst op regelmatige basis congestie zal ontstaan in het gebied.

- Onmiddellijke nabijheid

Onmiddellijke nabijheid: Artikel 1, zevende lid van de E-wet. Hier gaat het om een dusdanige afstand waarbij het economisch gezien voordelig is om een gedeelde aansluiting en transportovereenkomst aan te gaan. Zie ook de zienswijze ACM over onmiddelijke nabijheid.

- Aangeslotenen

Verbruikers en invoeders van elektriciteit op het systeem. Hier vallen ook aanvragers voor een aansluiting onder.

- Niet-marktgebaseerde congestiemanagement

Niet-marktgebaseerde afroep van congestiemanagementdiensten houdt in dat de systeembeheerder een bieding afroep, maar niet vergoed tegen de door de aangeslotenen geboden prijs. Als de systeembeheerder dit toepast ontvangt de aangeslotene een prijs die niet hoger is dan in het normaal economisch verkeer gebruikelijk is. Dit biedt systeembeheerder meer zekerheid dat deze in uiterst geval fysieke congestie kan oplossen tegen niet hoger dan in het normaal economisch verkeer gebruikelijke prijzen.

- Marktrestrictie

Bij een marktrestrictie verbiedt een systeembeheerder de aangeslotenen in het beperkte deelsysteem gedurende een bepaalde periode om de prognosegegevens aan te passen in de beperkende richting. Dit voorkomt dat, na het oplossen van fysieke congestie, congestie opnieuw kan ontstaan.

- Financiële en technische grens

In een congestiegebied is de systeembeheerder verplicht congestiemanagement toe te passen tot aan de financiële of de technische grens. De systeembeheerder mag alleen de toegang tot het systeem weigeren wanneer de financiële of de technische grens is bereikt. De financiële grens is een bedrag dat de systeembeheerder tenminste moet besteden aan congestiediensten in een congestiegebied. De grens wordt bepaald aan de hand van de grootte van het congestiegebied. De technische grens bedraagt 100% van de aanwezige transportcapaciteit vermeerderd met het aanwezige regelbaar vermogen, tot een maximum van 150% van de aanwezige transportcapaciteit. Dit houdt in dat een systeembeheerder meer transportcapaciteit vergeeft dan de aanwezige transportcapaciteit. Aangezien de boven de aanwezige transportcapaciteit vergeven transportcapaciteit geclassificeerd is als regelbaar

vermogen kan dit in geval van congestie door congestiemanagement altijd afgeschakeld worden, waardoor de congestie verholpen kan worden.

- Regelbaar vermogen

Regelbaar vermogen is al het vermogen dat door meer of minder te produceren of te consumeren kan helpen om fysieke congestie te voorkomen. Middels het verruimen van de definitie van regelbaar vermogen, wordt meer vermogen als regelbaar geclassificeerd. De definitie van regelbaar vermogen voor afnamecongestie is al het vermogen dat middels biedingen redispatch of aanbod van CSC's al voor inzet beschikbaar is. De definitie van regelbaar vermogen voor invoedingscongestie is vermogen dat door biedingen redispatch of aanbod van CSC's al voor inzet beschikbaar is, plus al het vermogen dat extra ingezet kan worden onder toepassing van de deelnameplicht. Door deze definitie zal de technische grens in congestiegebieden vaker op 150% liggen. Dit is wenselijk aangezien dit inhoudt dat meer transportcapaciteit vergeven kan worden op het systeem (meer marktpartijen aangesloten kunnen worden).

- Termijnen congestie-onderzoek

In het geval van invoedingscongestie dienen systeembeheerders een congestie-onderzoek binnen zes maanden na het doen van een vooraankondiging te publiceren. In het geval van afname-congestie heeft de systeembeheerder 12 maanden voor het publiceren van het congestie-onderzoek. Het congestie-onderzoek dient gepubliceerd te worden op een publiek toegankelijke website.

8 Afkortingen

- ATO: aansluit- en transportovereenkomst
- ATR: alternatief transportrecht
- CM: congestiemanagement
- CSC: capaciteitssturingscontract
- CSP: congestie service provider
- DSB: distributiesysteembeheerder
- GOTORK: gebruik op tijd of raak het kwijt
- GTV: gecontracteerd transportvermogen
- MLOEA: meerdere leveranciers op één aansluiting
- NFA: non-firm ATO
- TSB: transmissiesysteembeheerder